

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ ДО УМОВ УГОДИ ПРО ЗОНУ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНА-ЄС

Сучасні тенденції розвитку вітчизняного сільського господарства переконливо свідчать про наявні об'єктивні передумови, потужний експортний потенціал та стимули для розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Процеси формування та функціонування аграрного ринку вже неможливо розглядати поза контекстом європейської інтеграція, яка відкриває для аграріїв нові можливості та надає значні шанси для освоєння глобального економічного простору. Однак, незважаючи на отримання преференційного режиму у взаємній торгівлі на користь України, практика засвідчує про цілий ряд проблем з прискорення процесу адаптації вітчизняної агропродовольчої продукції до вимог і норм європейського ринку.

Для аграрного сектора економіки України імплементація Угоди про ЗВТ – це початок нового етапу співпраці з ЄС, яка охоплює широке коло найчутливіших питань, які стосуються, зокрема: сучасного розвитку сільськогосподарського виробництва на засадах сталості, підвищення інституційного потенціалу на центральному та місцевому рівнях, взаєморозвитку політик у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій, підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського сектору, ефективності та прозорості ринків, поширення знань, сприяння розробці та запровадження інновацій, підвищення якості продукції через відповідні заходи в галузі стандартизації, вимог до виробництва й схем контролю якості тощо [1, с. 115].

Аналіз розвитку зовнішньої торгівлі з країнами-членами ЄС за останні роки спонукає до висновку про значні темпи приросту експорту основних експортоорієнтованих видів агропродовольчої продукції та харчових продуктів. Європейські ринки агропродовольчої продукції стають все відкритішими і прозорішими для вітчизняних товаровиробників. Частка експорту до ЄС становить від 24 до 27% загального товарного експорту аграрної продукції.

Отже, реальні результати від здійснення зовнішньоекономічної діяльності, зростання показників товарообігу, умови, перелік та узгодженість позицій, визначених Угодою про ЗВТ надають можливість гнучкого регулювання торгівлі між Україною та ЄС через лібералізацію тарифних та нетарифних методів. Зміст та вимоги, закладені в Угоді про створення поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі полягають у поступовому скасуванні митних тарифів, безмитному доступу в рамках встановлених квот до аграрного ринку ЄС, проведенні повної гармонізації з європейськими вітчизняних законів, норм, стандартів і регламентів. В односторонньому порядку ЄС запровадив процес лібералізації доступу вітчизняних агропродовольчих товарів на європейський ринок.

З огляду на результати розрахунків щодо прогнозних ефектів від дії Угоди вважається, що введені ЄС тарифні квоти на вітчизняну агропродовольчу продукцію позитивно відбиватимуться на активізації експорту. Так, у разі набрання чинності положень Угоди про ЗВТ і за падіння цін на 10%, до якого застосовані тарифні квоти ЄС, обсяг валютних надходжень за рахунок вітчизняних експортерів становитиме 587,4 млн. дол. США щороку, що на 14,6 млн. дол. США більше, ніж за експорт такої ж кількості агропродовольчої продукції в умовах діючих положень СОТ [2, с.12]. Зазначається, також, що загальний обсяг тарифної квоти на аграрну продукцію, що надається Україні для імпорту в ЄС оцінюється у грошовому виразі в 1,45 млрд. дол. США. Причому, ця оцінка неостаточна, оскільки величина квоти збільшуватиметься за рахунок експорту зернових до обсягів фактичного експорту [3, с. 17].

Аналіз змісту Угоду про ЗВТ свідчить про спільну згоду сторін щодо зміни порядку тарифного захисту внутрішнього агропродовольчого ринку, а саме: по групі товарів 1-24 УКТ ЗЕД Україна зобов'язується зменшити діючу ставку з 9,24 до 6,77 з моменту набуття дії Угоди та досягти її рівня на 11-й рік дії Угоди до рівня середньої арифметичної ставки ввізного мита –

1,38%. В цілому Україна має знизити рівень тарифного захисту агропродовольчої продукції за 1448 товарними позиціями, що на 192 товарні лінії більше, ніж для України відкриває ЄС. Водночас, ЄС зобов'язався зменшити діючу середню арифметичну ставку мита до 0,6% також з моменту набуття чинності Угоди. Україною в рамках Угоди встановлено загальний обсяг імпорту квот, які суттєво не впливатимуть на ринкову рівновагу і коливання цін. В межах зобов'язань передбачено встановлення тарифної квоти з нульовою ставкою мита на такі види продукції, як м'ясо свинини – 20 тис. тонн, м'ясо птиці – 18 тис. тонн із доведенням до загального обсягу імпорту 20 тис. тонн протягом наступних 5 років і цукру загальним обсягом 30 тис. тонн [4; 3, с. 12].

Таким чином, зовнішньоторговельна політика України в аграрному секторі, основи якої закладені в Угоді про ЗВТ відповідає нормам і принципам СОТ, світовим вимогам щодо здійснення митно-тарифного регулювання, спрямованим на мінімізацію аграрного протекціонізму. Але, здоровий прагматизм, економічні цілі та певною мірою консерватизм у питанні оптимістичного сприйняття процесів євроінтеграції в аграрному секторі економіки у найближчій перспективі нівелюють результативність досягнення завдань Угоди, що підтверджується дещо необ'єктивним, не зовсім адекватним сприйняттям економічної реальності.

Отже, використання переваг процесу євроінтеграції, які закладені в рамках Угоди має сприяти: по-перше, встановленню рівних вимог як до національного виробника агропродовольчої продукції, так і до імпортера, по-друге, узгодженню вітчизняної аграрної політики з цілями і принципами ЄС; по-третє, постійному зростанню обсягів взаємної торгівлі аграрною продукцією та розширенню її асортименту; по-четверте, усуванню певних тарифних і нетарифних бар'єрів, які стримують процес лібералізації торгівлі. Окрім того, при надзвичайно високому рівні освоєння земельного простору в аграрному секторі економіки зовнішньоекономічні перспективи можна вважати оптимістичними.

Література:

1. Економічна складова Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління / Під ред. І. Бураковського та В. Мовчан // Інститут економічних досліджень і політичних консультацій. – К., 2014. – 140 с.

2. Шкатула В.П. Державне регулювання експорту та імпорту продовольства / В.П. Шкатула // Автореф. канд. дис. на здобуття наук. рівня канд. ек. наук зі спец. 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Житомир, 2014. – 20 с.

3. Кваша К.С. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності аграрного сектора в умовах формування зони вільної торгівлі Україна-ЄС / Кваша К.С. // Автореф. канд. дис. на здобуття наук. рівня канд. ек. наук зі спец. 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Київ, 2014. – 22 с.

4. Угода про Асоціацію Україна – ЄС / Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344&cat_id=223223535

Андрій Яремчук

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник: к.е.н., доцент Дем'янюк О. Б.

НЕТАРИФНІ ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ СПОЖИВЧОГО РИНКУ

Державне регулювання споживчого ринку передбачає створення економіко-правової і організаційної основи, яка забезпечує захист і розвиток підприємництва і конкуренції, правовий захист і розвиток всіх форм власності, рівноправні умови функціонування всіх видів підприємств на ринку споживчих товарів і послуг населенню, захист прав споживачів і їх активного впливу на споживчі характеристики та якість товарів і послуг.